

KATEGORIZACE ZÁKAZNÍKŮ

V souvislosti s nabytím účinnosti novely zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPKT“), kterou byla do českého právního řádu transponována evropská směrnice 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů (dále jen „směrnice MiFID“), zavedla společnost J&T BANKA, a. s., (dále jen „Banka“) tato pravidla pro kategorizaci zákazníků.

V souladu se směrnicí MiFID vymezuje ZPKT základní kategorie zákazníků (investorů, klientů). Tato koncepce má zajistit každé kategorii zákazníků adekvátní míru ochrany. ZPKT rozlišuje tři základní skupiny zákazníků:

- zákazník, který není profesionální zákazník
- profesionální zákazník
- profesionální zákazník se zvláštním statutem - tzv. způsobilá protistrana.

Banka je v souvislosti s poskytováním investičních služeb povinna zařadit zákazníka do jedné z výše uvedených kategorií a zároveň zákazníka o takovém zařazení informovat.

1. Neprofesionální zákazník

Banka řadí mezi neprofesionální zákazníky osoby, které:

- nesplňují požadavky stanovené ZPKT pro profesionální zákazníky či způsobilé protistrany, nebo
- splňují požadavky pro profesionální zákazníky, ale Banka je na základě vzájemné dohody považuje za neprofesionální zákazníky, nebo v případě, že byla osoba do kategorie profesionálního zákazníka zařazena na vlastní žádost, přeřadí ji Banka do kategorie neprofesionálního zákazníka automaticky pouze na základě žádosti této osoby, nebo
- splňují požadavky pro způsobilé protistrany (včetně případu, kdy byla osoba do této kategorie zařazena na vlastní žádost), avšak Banka je na jejich žádost přeřadí do kategorie neprofesionálního zákazníka.

Neprofesionálními zákazníky jsou především fyzické osoby a právnické osoby, jejichž celková výše aktiv, vlastního kapitálu nebo čistého ročního obrátu nedosahuje takové výše, aby mohly být zařazeny do kategorie profesionálních zákazníků.

Neprofesionálním zákazníkům poskytuje Banka nejvyšší stupeň ochrany, a to především v oblasti

- **informování zákazníků** – neprofesionálním zákazníkům jsou předávány informace a poskytována poučení v daleko širším rozsahu než u zbylých dvou kategorií, zároveň jsou podrobněji informováni i o provedeném pokynu a stavu jejich majetku
- **vyžadování informací od zákazníků** – Banka podrobně prověřuje vhodnost či přiměřenost poskytovaných investičních služeb nebo využití investičních nástrojů pro každého neprofesionálního zákazníka, aniž by měla možnost presumovat některé odpovědi
- **forma smluvní dokumentace** – smlouva o poskytování investičních služeb s neprofesionálním zákazníkem musí být uzavřena v listinné podobě nebo za splnění dalších podmínek stanovených ZPKT též na takovém nosiči dat, který umožňuje zákazníkovi uchování informací tak, aby mohly být využívány po dobu přiměřenou jejich účelu, a který umožňuje jejich reprodukci v nezměněné podobě.

2. Profesionální zákazník

Za profesionální zákazníky se považují:

- banky,
- spořitelní a úvěrní družstva,
- obchodníci s cennými papíry,
- pojišťovny,
- zajišťovny,
- investiční společnosti,
- investiční fondy,
- penzijní fondy,
- jiná osoba, která vykonává svou podnikatelskou činnost na finančním trhu na základě povolení uděleného orgánem dohledu nad finančním trhem nebo na základě zápisu do registru provedeného orgánem dohledu nad finančním trhem, zejména platební instituce, instituce elektronických peněz, vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, hlavní administrátor, investiční zprostředkovatel, pojišťovací agent, pojišťovací makléř, samostatný zprostředkovatel spotřebitelského úvěru, samostatný likvidátor pojistných událostí, provozovatel platebních systémů s neodvolatelností zúčtování, provozovatel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání a centrální depozitář, avšak s výjimkou vázaného zástupce investičního zprostředkovatele, vázaného zástupce podle zákona o spotřebitelském úvěru, vázaného zástupce obchodníka s cennými papíry, vázaného zástupce penzijní společnosti, vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele a výhradního pojišťovacího agenta,
- osoby, které jako svou rozhodující činnost provádějí sekuritizaci,
- osoby, které obchodují na vlastní účet s investičními nástroji za účelem snížení rizika (hedging) z obchodů s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. d) až k) ZPKT (deriváty) a tato činnost patří mezi jejich rozhodující činnosti,
- osoby, které obchodují na vlastní účet s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. g) až i) ZPKT (komoditní deriváty) nebo komoditami a tato činnost patří mezi jejich rozhodující činnosti,
- právnické osoby, které jsou příslušné hospodařit s majetkem státu při zajišťování nákupu, prodeje nebo správy jeho pohledávek nebo jiných aktiv, anebo při restrukturalizaci obchodních společností nebo jiných právnických osob s majetkovou účastí státu,
- zahraniční osoby s obdobnou činností jako některá z osob uvedených v předchozích odrážkách,
- státy nebo členské státy federace,
- Česká národní banka, zahraniční centrální banka nebo Evropská centrální banka,
- Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Evropská investiční banka nebo jiná mezinárodní finanční instituce,
- tuzemské nebo zahraniční právnické osoby založené za účelem podnikání, pokud splňují podle poslední účetní závěrky alespoň 2 ze 3 kritérií, kterými jsou
 - aktiva celkem odpovídající částce alespoň 20 000 000 EUR,
 - roční úhrn čistého obrátu odpovídající částce alespoň 40 000 000 EUR,
 - vlastní kapitál odpovídající částce alespoň 2 000 000 EUR,
- osoby, které byly do skupiny profesionálních zákazníků zařazeny jedním ze způsobů uvedených dále v textu.

V případě pochybností, zdali zákazník splňuje předpoklady pro zařazení mezi profesionální zákazníky, bude tento zákazník zařazen mezi zákazníky neprofesionální. Zákazník může následně požádat o změnu kategorie.

Profesionálním zákazníkům poskytuje Banka oproti Neprofesionálním zákazníkům nižší úroveň ochrany, to znamená například, že

- profesionálním zákazníkům nejsou poskytovány informace a poučení v takovém rozsahu jako zákazníkům neprofesionálním;
- pro účely vyžadování informací od zákazníků (zejména investiční dotazník) při poskytování investičních služeb má Banka za to, že profesionální zákazník má odborné znalosti a zkušenosti v oblasti investic k tomu, aby činil vlastní investiční rozhodnutí a vyhodnocoval rizika, která podstupuje v souvislosti s investiční službou nebo obchodem s investičním nástrojem, pro které je profesionálním zákazníkem;

- pro účely poskytování investičního poradenství má Banka za to, že profesionální zákazník (s výjimkou osob, které byly do skupiny profesionálních zákazníků zařazeny na základě žádosti má finanční zázemí k tomu, aby podstupoval související investiční rizika odpovídající jeho investičním cílům.

3. Způsobilá protistrana

Způsobilá protistrana je zvláštní kategorií v rámci skupiny profesionálních zákazníků, přičemž Banka vůči osobám zařazeným v této kategorii uplatňuje zvláštní režim pouze při poskytování následujících investičních služeb (tzn. že pro účely poskytování ostatních investičních služeb se zákazník splňující podmínky způsobilé protistrany zařadí do kategorie profesionální zákazník – kategorizace zákazníků tak bude pouze na úrovni profesionální a neprofesionální zákazník):

- přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů,
- provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka a
- obchodování s investičními nástroji na vlastní účet.

Mezi způsobilé protistrany se řadí:

- banky,
- spořitelní a úvěrní družstva,
- obchodníci s cennými papíry,
- pojišťovny,
- zajišťovny,
- investiční společnosti,
- investiční fondy,
- penzijní fondy,
- jiná osoba, která vykonává svou podnikatelskou činnost na finančním trhu na základě povolení uděleného orgánem dohledu nad finančním trhem nebo na základě zápisu do registru provedeného orgánem dohledu nad finančním trhem, zejména platební instituce, instituce elektronických peněz, vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, hlavní administrátor, investiční zprostředkovatel, pojišťovací agent, pojišťovací makléř, samostatný zprostředkovatel spotřebitelského úvěru, samostatný likvidátor pojistných událostí, provozovatel platebních systémů s neodvolatelností zúčtování, provozovatel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání a centrální depozitář, avšak s výjimkou vázaného zástupce investičního zprostředkovatele, vázaného zástupce podle zákona o spotřebitelském úvěru, vázaného zástupce obchodníka s cennými papíry, vázaného zástupce penzijní společnosti, vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele a výhradního pojišťovacího agenta,
- osoby, které jako svou rozhodující činnost provádějí sekuritizaci,
- osoby, které obchodují na vlastní účet s investičními nástroji za účelem snížení rizika (hedging) z obchodů s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. d) až k) ZPKT (deriváty) a tato činnost patří mezi jejich rozhodující činnosti,
- osoby, které obchodují na vlastní účet s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. g) až i) ZPKT (komoditní deriváty) nebo komoditami a tato činnost patří mezi jejich rozhodující činnosti,
- právnické osoby, které jsou příslušné hospodařit s majetkem státu při zajišťování nákupu, prodeje nebo správy jeho pohledávek nebo jiných aktiv, anebo při restrukturalizaci obchodních společností nebo jiných právnických osob s majetkovou účastí státu,
- zahraniční osoby s obdobnou činností jako některá z osob uvedených v předchozích odrážkách,
- státy nebo členské státy federace,
- Česká národní banka, zahraniční centrální banka nebo Evropská centrální banka,
- Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Evropská investiční banka nebo jiná mezinárodní finanční instituce,
- pokud s takovým zařazením výslovně souhlasí (ze souhlasu musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se souhlas týká) i fyzické osoby s bydlištěm nebo právnické osoby se sídlem v jiném členském státě Evropské unie, které mohou být podle právního řádu tohoto členského státu osobou, která má povolení tohoto členského státu k poskytování investičních služeb, zařazeny i bez jejich žádosti do kategorie zákazníků s obdobným stupněm ochrany jako požívají způsobilé protistrany podle písm. c);
- osoby, které byly do skupiny způsobilých protistran zařazeny na základě vlastní písemné žádosti.

Způsobilým protistranám poskytuje Banka nejnižší stupeň ochrany. Banka není povinna plnit ve vztahu ke způsobilým protistranám povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT (Banka je však může plnit dobrovolně na základě svého volného uvážení), které kladou zvýšené požadavky na jednání Banky se zákazníkem. Banka tak není povinna plnit vůči způsobilým protistranám povinnosti týkající se např. komunikace se zákazníkem, informování zákazníka, vyžadování informací od zákazníka, provádění pokynů za nejlepších podmínek, zpracování pokynů nebo informování o pokynech a stavu majetku zákazníka.

Pokud Banka neplní ve vztahu ke způsobilým protistranám povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT k s cennými papíry při poskytování hlavních investičních služeb uvedených v § 4 odst. 2 písm. a), b) nebo c), je přesto povinna jednat ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a nesmí používat při komunikaci s ním nejasné, nepravdivé, zavádějící nebo klamavé informace.

4. Přestupy mezi kategoriemi zákazníků

Přestup z kategorie neprofesionálních zákazníků do kategorie profesionálních zákazníků

Banka zařadí neprofesionálního zákazníka do skupiny zákazníků profesionálních, pokud jsou zároveň splněny všechny čtyři následující podmínky

- a. zákazník podá Bance písemnou žádost, ze které bude patrné jeho přání o přeřazení do kategorie profesionálních zákazníků a ze které bude zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se přeřazení týká;
- b. přílohou této žádosti bude prohlášení žadatele o tom, že si je vědom, že
 - tato změna může znamenat ztrátu nároku na náhradu ze zahraničního garančního systému s účelem obdobným systému zabezpečovanému Garančním fondem obchodníků s cennými papíry,
 - povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi plní Banka v užším rozsahu než ve vztahu k neprofesionálnímu zákazníkovi
- c. Banka se ujistí, že tento žadatel splňuje alespoň dvě z následujících tří kritérií
 - žadatel provedl za každé z posledních 4 po sobě jdoucích čtvrtletí v příslušné oblasti finančního trhu nebo v příslušném mnohostranném obchodním systému provozovaném osobou se sídlem v členském státě Evropské unie obchody s investičním nástrojem, jehož se žádost týká, ve významném objemu a v průměrném počtu alespoň 10 obchodů za čtvrtletí,
 - objem majetku žadatele tvořeného peněžními prostředky a investičními nástroji odpovídá částce alespoň 500 000 EUR,
 - žadatel vykonával po dobu nejméně jednoho roku nebo vykonává v souvislosti s výkonem svého zaměstnání, povolání nebo funkce činnost v oblasti finančního trhu, která vyžaduje znalost obchodů nebo služeb, jichž se žádost týká
- d. Banka se ujistí, že má žadatel ohledně obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo investiční služby, jichž se žádost týká, potřebné zkušenosti a odborné znalosti, je schopen činit vlastní investiční rozhodnutí a chápe související rizika. Banka pak průběžně ověřuje a pravidelně hodnotí, zda tyto podmínky nutné pro zařazení do kategorie profesionálních zákazníků nepřestal přeřazený zákazník splňovat.

Přestup z kategorie profesionálních zákazníků do kategorie neprofesionálních zákazníků

Na základě dohody zařadí Banka profesionálního zákazníka do skupiny zákazníků neprofesionálních, a to v rozsahu obchodů s investičním nástrojem nebo investičních služeb, na kterém se zákazník s Bankou dohodnou. Z dohody musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se dohoda týká. V případě, že tato dohoda nebyla uzavřena v písemné formě, je Banka povinna tomuto zákazníkovi vydat na jeho žádost potvrzení o jeho zařazení do kategorie neprofesionálních zákazníků.

Profesionální zákazník, který byl do kategorie profesionálních zákazníků přeřazen na základě žádosti, může požádat Banku o zařazení do skupiny zákazníků neprofesionálních. Ze žádosti musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se taková žádost týká. Této žádosti je Banka povinna vyhovět, zákazník je tak přeřazen do kategorie neprofesionálního zákazníka bez dalšího.

Přestup z kategorie profesionálních zákazníků do kategorie způsobilých protistran

Banka zařadí profesionálního zákazníka do kategorie způsobilých protistran, pokud o to takový profesionální zákazník písemně požádá. Ze žádosti musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se taková žádost týká.

Přestup z kategorie způsobilých protistran do kategorie neprofesionálních zákazníků

Na základě dohody zařadí Banka způsobilou protistranu do skupiny zákazníků neprofesionálních, a to v rozsahu obchodů s investičním nástrojem nebo investičních služeb, na kterém se způsobilá protistrana s Bankou dohodnou. Z dohody musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se týká. V případě profesionálního zákazníka na žádost, kterého Banka řadila též na jeho žádost do kategorie způsobilé protistrany, přeřadí jej Banka do kategorie neprofesionálního zákazníka bez dalšího pouze na základě jeho žádosti.

Přestup z kategorie způsobilých protistran do kategorie profesionálních zákazníků

Způsobilá protistrana může požádat Banku též o zařazení do skupiny zákazníků profesionálních. Ze žádosti musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se taková žádost týká.

Banka je ochotna zodpovědět jakékoliv konkrétní dotazy potenciálních i stávajících zákazníků, a to prostřednictvím emailové adresy info@itbank.cz.